

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

poslední číslo letošního ročníku je obsahově relativně pestré, i když jedním z ústředních témat je osoba významného civilisty a právního romanisty profesora Leopolda Heyrovského, od jehož úmrtí uplyne počátkem roku 2024 sto let. Jedná se o příspěvky Davida Falady (*Česká právní terminologie na cestě k Leopoldu Heyrovskému*), kdy se autor věnuje vzniku české právní terminologie, jejímž vyvrcholením byly právě učebnice Leopolda Heyrovského. Ty vytvořily tezaurus moderní české právní terminologie, která je stále základem i terminologie současné. Další příspěvek Jana Kobera (*Republikán a volnomyšlenkář? Složitý život Leopolda Heyrovského mezi státem, rodinou a společností*) se snaží o bližší pochopení Heyrovského názorů na náboženství, na jeho politické a sociální citění. Podkladem pro vytvoření tohoto působivého portrétu jsou vzpomínky jeho dcery Kláry Heyrovské a profesora Jana Krčmáře. Dceřiny vzpomínky barvitě líčí i Heyrovského vliv na výchovu všech jeho dětí, Leopolda, Jaroslava a Kláry, kterým se velmi věnoval, což v dobovém kontextu nebylo zcela obvyklé.

Také další příspěvky se zabývají právními dějinami minulého století a některým významným osobnostem, které je formovaly. Nejprve se jedná o příspěvek Miriam Lac-lavíkové a Tomáše Gábriše (*Zákon na ochranu republiky a ľavicová opozícia vo svetle rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu ČSR /prečin „rušení obecného míru“/*), kdy autoři podrobují historickoprávní analýze jednu z prvních trestněprávních norem Československé republiky. Podrobně se zaměřují na otázky aplikace zákona na ochranu republiky z roku 1923 v případech rušení obecného míru, vnímaných na základě rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky jako projevy levicového radikalismu. Kromě rozboru vybraných vzorových případů se autoři zabývají otázkou, do jaké míry byla rozhodnutí ovlivněna měnění se politickou situací 20. a 30. let minulého století. Další osobou, jejíž životní jubileum si v letošním roce připomínáme, je Antonín Švehla, jeden z mužů 28. října, předseda tří československých vlád a dlouholetý předseda agrární strany. Jeho osobě je věnován příspěvek Jiřího Šouši (*Antonín Švehla a pozapomenuté diskuze, osnovy a návrhy realizovaných i nerealizovaných zákonodárných projektů jeho doby*), který se zabývá vybranými zapomenutými diskusemi o právních a podzákonných projektech v období 1918–1929, a upozorňuje na význam Antonína Švehly pro legislativu a výklad práva. Problematikou meziválečného Československa se zabývá rovněž Anatolij A. Lytvynenko (*The protection of privacy rights and professional secrecy in the First Czechoslovak Republic /1918–1938/*), který se soustředil na ochranu osobnosti a právních aspektů zachování profesního tajemství v tomto období. Ve svém příspěvku se věnuje několika soudním případům, které byly projednávány před Nejvyšším soudem první Československé republiky. Na meziválečné období navazuje příspěvek slovenských kolegů Alexandry Letkové a Jána Sombatiho (*Čo pre Slovákov znamenal a v súčasnosti znamená štátny sviatok Slovenského národného povstania?*), jenž se zaměřuje na význam státního svátku Slovenského národního povstání v kontextu kolektivní a historické paměti národa. Studie si klade za cíl analyzovat názorové linie na povstání, a to z pohledu obou totalitních

ideologií a z pohledu současné historiografie po roce 1989. Zároveň si autoři všímají jeho různých interpretací (současné i dobové) optikou teorie kolektivní a historické paměti s důrazem na jejich právní důsledky. Číslo dále obsahuje příspěvky, které čtenáře zavádějí do starších českých dějin. Jedná se o práci Pavla Krafla (*Dva notářské instrumenty z roku 1419 k dějinám řeholních kanovníků sv. Augustina v Kladsku. Pramenná edice*), jejímž cílem je představit dvě notářské listiny vyhotovené veřejnými notáři, kterými byli: Matera, syn doktora Martina z Kladska, a Mikuláš, zvaný Naso, syn Jindřicha z Chojnova. Obě listiny byly vyhotoveny v roce 1419 a vztahují se ke klášteru řádových kanovníků svatého Augustina v Kladsku. Autor předkládá kritickou edici obou notářských listin, které přibližují právní i politickou realitu počátku 15. století. V pomyslné časové ose o něco novější období mapuje příspěvek Marka Starého (*Knížecí spravedlnost. Soudnictví ve Valdštejnově Frýdlantském vévodství*), který se zabývá Frýdlantským knížectvím (později vévodstvím), které sice existovalo jen krátce, ale i tak vznikla na jeho půdě řada pozoruhodných právních památek, včetně návrhu vlastní zemské ústavy, která obsahovala svébytnou úpravu soudního řízení. Právě poznání frýdlantského soudnictví z různých úhlů pohledu je předmětem této studie, jejímž cílem je podat přehled o jeho personálních, normativních a věcných aspektech. Teoretickou rovinu v tomto čísle pak doplňuje příspěvek Miroslava Vacury (*Spravedlnost dekonstrukce, dekonstrukce spravedlnosti. K Derridově koncepci spravedlnosti*) zaměřený na koncepci normativity francouzského filosofa J. Derridy s důrazem na jeho zásah do jurisprudence prostřednictvím reinterpretační pojmu spravedlnosti, který měl zásadní vliv na americké teoretiky kritických právních studií. Práci doktorandů a studentů zastupuje příspěvek pocházející z pera Jan Kabáta (*Pojetí výprosy podle ABGB*). Autor se zaměřuje na vývoj pojmu prekaria od počátku jeho kodifikace v ABGB až do současnosti, přičemž se blíže věnuje dvěma historicky ustáleným výkladům: prvnímu, který přijal Antonín Randa a rozvinul jeho žák Josef Stupecký, a druhému, který přijal rakouský civilista Josef von Schey. Další práce je z pera Josefa Vačka (*Specializace radů apelačního soudu v závěru 17. století*) a zaměřuje se na otázku specializace radů odvolacího soudu na konci 17. století, tj. zda byly jednotlivé případy byly přidělovány soudcům podle jejich odborné či jiné specializace. V neposlední řadě v tomto čísle naleznete zprávy z konferencí, které v nedávné době proběhly.

Příjemné čtení!

Petra Skřejpková

doi: 10.14712/2464689X.2023.41